

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

09.09.2022. Nr. 1-5/217

VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži""
valdes loceklim Aigaram Kišuro
slimnica@ainazuslimnica.lv

Par bērnu tiesību nodrošināšanu

VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži""

Tiesībsargs ierosinātās pārbaudes lietas Nr.2017-31-2AD ietvaros 2018. gada janvārī veica bērnu tiesību ievērošanas pārbaudi VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži"" (turpmāk tekstā – Slimnīca) un atklāja būtiskus bērnu tiesību pārkāpumus, kas atspoguļoti tiesībsarga ziņojumā.¹

Pamatojoties uz tiesībsarga ziņojumā konstatēto un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto tiesībsarga kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, tiesībsargs 2018. gada martā Slimnīcai sniedza 38 priekšlikumus bērnu tiesību un likumīgo interešu nodrošināšanai Slimnīcā. Priekšlikumi bija balstīti uz normatīvajiem aktiem un starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem.

Divi no priekšlikumiem bija izglītot darbiniekus bērnu tiesību jautājumos (Nr.12) un pārstrādāt Slimnīcas noteikumus bērnu apmeklētājiem, neierobežojot personu loku, kuriem ir tiesības tikt ar bērnu, izņemot gadījumus, ja Slimnīcas rīcībā ir informācija par apdraudējumu bērnam (Nr. 30).

Tiesībsargs ir saņēmis informāciju, ka 2022. gada septembrī Slimnīca liegusi telefona sarunu ar Slimnīcā ievietotu bērnu mātei, kurai ar tiesas spriedumu ir atņemtas aizgādības tiesības, un attiecībā uz bērna apciemošanu pieprasījusi uzrādīt dokumentu, ka mātei saskarsme ar bērnu ir atļauta.

Civillikuma 181. panta pirmā daļa noteic: "Bērnam ir tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar jebkuru no vecākiem (saskarsmes tiesība)." Personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšana ar vecākiem ir bērna tiesības. Saskarsme ar jebkuru no vecākiem nav likumā noteikta kā bērna pienākums, tā ir īstenojama, ja bērns to vēlas.

¹ Tiesībsarga ziņojums pieejams

http://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/legacy/zinojums_saeima_ainazi_1517834285.pdf

Tātad, ja bērnam zvana māte vai tēvs vai ir ieradies apciemot bērnu, Slimnīcai ir jānoskaidro, vai bērns vēlas runāt vai tikties ar vecāku vai citu tuvinieku.

Tā paša panta otrā daļa noteic: “Katram vecākam ir pienākums un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu. Šis noteikums piemērojams arī tad, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Tam vecākam, kurš nedzīvo kopā ar bērnu, ir tiesības saņemt ziņas par viņu, it īpaši ziņas par viņa attīstību, veselību, sekmēm mācībās, interesēm un sadzīves apstākļiem.” Atšķirībā no bērniem vecākiem ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērniem. Vecākiem (likumiskajiem pārstāvjiem) ir pienākums zvanīt savam bērnam, kurš atrodas Slimnīcā, un viņu apciemot. Ja vecāki, aizbildnis, bērnu nama darbinieks neinteresējas par Slimnīcā ievietoto bērnu, Slimnīcai par šo faktu ir jāinformē bāriņtiesa un jālūdz iesaistīties bērna personisko tiesību nodrošināšanā.

Paskaidroju, ka saskarsmes tiesība (sazvanīšanās, satikšanās, ziņu saņemšana) neietilpst aizgādības tiesību tvērumā. Saskarsmes tiesība ir arī tiem vecākiem, kuriem ar bāriņtiesas lēmumu ir pārtrauktas vai ar tiesas spriedumu ir atņemtas aizgādības tiesības, ja vien bāriņtiesa nav pieņēmusi lēmumu (rakstveida administratīvo aktu) par personisku attiecību un tiešu kontaktu uzturēšanas tiesību ierobežošanu ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam ar vecākiem². Tātad šaubu gadījumā Slimnīcai ir jānoskaidro, vai bāriņtiesa ar lēmumu ir ierobežojusi ārpusģimenes aprūpē esoša bērna saskarsmi ar vecāku. Slimnīcai nav tiesiska pamata prasīt dokumentu, kas atļauj saskarsmi. Saskarsme ir atļauta saskaņā ar Civillikuma 181. panta otro daļu, ja vien nav lēmuma par saskarsmes ierobežošanu.

Lūdzu ar šo vēstuli iepazīstināt Slimnīcas darbiniekus un turpmāk nepieļaut bērnu un vecāku personisku attiecību un tiešu kontaktu liegšanu bez tiesiska pamata.

Lūdzu Slimnīcas mājas lapā viegli atrodamā vietā publicēt Slimnīcas noteikumus bērnu apmeklētājiem (spēkā esošu iekšējo normatīvo aktu), kurā regulēti tādi jautājumi kā zvanīšana, tikšanās, pienesumi, pavadošo personu palikšana kopā ar bērnu u.c.

Lūdzu par paveikto informēt tiesībsargu līdz **2022. gada 10. oktobrim**.

Tiesībsarga pilnvarojumā
Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

² Bāriņtiesu likuma 39. panta trešā daļa.